

Kamiński R.
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza
w Poznaniu, Polska

POLITYKA PRZEDSIĘBIORSTW W ZAKRESIE RAPORTOWANIA INFORMACJI NIEFINANSOWYCH

1. Wstęp

W związku z nałożonym przez nowe regulacje prawne (unijne i polskie) obowiązku raportowania niefinansowego przez niektóre duże przedsiębiorstwa pojawiła się potrzeba przyjęcia przez te jednostki odpowiedniej polityki w zakresie sporządzania tego rodzaju raportów. W przepisach dotyczących rachunkowości zobowiązuje się przedsiębiorstwa do opracowania i ujawnienia zasad (polityki) rachunkowości i co za tym idzie polityki sprawozdawczości finansowej. Nie wskazuje się natomiast wprost takiego obowiązku w odniesieniu do raportów niefinansowych. Niemniej – jak można wnosić – przedsiębiorstwa objęte obowiązkiem raportowania niefinansowego taką politykę prowadzą. Nie mają wszakże obowiązku jej ujawniania. Ta sytuacja zainspirowała autora niniejszej wypowiedzi do podjęcia próby zdefiniowania pojęcia polityki raportowania niefinansowego i wskazania jej najważniejszych celów. Tekst został przygotowany z wykorzystaniem metody krytycznej analizy tekstów źródłowych, w tym aktów prawnych oraz metody porównawczej.

2. Propozycja zdefiniowania pojęcia polityki raportowania niefinansowego

Polityka przedsiębiorstwa w zakresie raportowania niefinansowego jest jednym z elementów całościowej polityki przedsiębiorstwa, która jest częścią składową systemu (podsystemem) zarządzania przedsiębiorstwem (1). Politykę przedsiębiorstwa można zdefiniować jako wszelkie celowe przedsięwzięcia zmierzające do kształtowania odpowiednich warunków jego działalności umożliwiających realizację przyjętych celów (głównego i częściowych). Można założyć, że celem głównym przedsiębiorstwa jest zapewnienie kontynuacji działalności i wzrost jego wartości. Cele częściowe dotyczą m.in. produkcji, sprzedaży, finansowania, sprawozdawczości. Osiągnięcie celu głównego przedsiębiorstwa uwarunkowane jest realizacją celów częściowych (2), w tym między innymi zaspokojeniem potrzeb informacyjnych różnych grup adresatów sporządzanych sprawozdań z działalności. W ramach polityki przedsiębiorstwa następuje zatem integracja poszczególnych jej elementów, w tym polityki w zakresie raportowania osiągnięć (w tym również osiągnięć niefinansowych).

W tym kontekście politykę raportowania niefinansowego można zdefiniować jako ogół przedsięwzięć podejmowanych w czasie trwania roku sprawozdawczego oraz podczas sporządzania i prezentacji tego raportu. Jak można wnosić, przedsięwzięcia te mają wywołać takie zachowania adresatów raportu, które będą sprzyjać realizacji podjętych przedsięwzięć nakierowanych na osiągnięcie wyznaczonych celów przedsiębiorstwa. Należy dodać, że polityka ta powinna być realizowana przy respektowaniu obowiązujących regulacji prawnych i standardów raportowania.

3. Cele polityki raportowania niefinansowego

Cele raportowania niefinansowego wynikają z obowiązujących w tej mierze przepisów, a zatem są to cele niejako zadekretowane. Zgodnie z polską ustawą o rachunkowości przedsiębiorstwo powinno ujawniać informacje niefinansowe w takim zakresie, w jakim jest to konieczne do oceny jego rozwoju, wyników i sytuacji oraz wpływu jego działalności na poruszane w raporcie sprawy¹ (3). W przepisach tych wskazuje się na to, że sporządzając raport niefinansowy, przedsiębiorstwo może stosować wszelkie zasady, w tym zasady własne, standardy krajowe, unijne lub międzynarodowe. Musi jednak wskazać, które zasady, standardy lub wytyczne zastosowało. Wśród nich jako wartościowe uznaje się standardy UN Global Compact, wytyczne Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju, normę ISO 26000, Trójstronną deklarację Międzynarodowej Organizacji Pracy, unijne zasady ramowe System Ekozarządzania i Audytu (EMAS), a także zasady krajowe, np. polski Standard Informacji Niefinansowych (SIN). Obowiązek informowania o zastosowanych zasadach nawiązuje do faktycznego istnienia w przedsiębiorstwie polityki raportowania niefinansowego i jest swego rodzaju sugestią ustawodawcy, aby ją choć w ten sposób ujawnić czytelnikom raportów. Niemniej nie jest powiedziane jak szczegółowo ta kwestia powinna być opisana, co rzecz jasna osłabia skuteczność wprowadzonej zasady.

Co musi uwzględniać konstrukcja polityki raportowania niefinansowego w jakiejś mierze wynika z przepisów dotyczących treści sprawozdania z działalności przedsiębiorstwa sygnowanego przez jego zarząd. W art. 49 pkt. 3 ustawy o rachunkowości stwierdza się bowiem, iż *„Sprawozdanie z działalności jednostki powinno również obejmować - o ile jest to istotne dla oceny sytuacji jednostki – wskaźniki finansowe i niefinansowe, łącznie z informacjami dotyczącymi zagadnień środowiska naturalnego i zatrudnienia, a także dodatkowe wyjaśnienia do kwot wykazanych w sprawozdaniu finansowym”*. Więcej konkretów zawiera art. 49b tej ustawy, w którym wskazuje się tematy podlegające ujawnieniu. Są nimi:

- a) opis modelu biznesowego przedsiębiorstwa;
- b) kluczowe wskaźniki wyników niefinansowych związanych z działalnością przedsiębiorstwa;
- c) opis zasad stosowanych przez przedsiębiorstwo w odniesieniu do kwestii społecznych, zatrudnienia, ochrony środowiska, poszanowania praw człowieka i przeciwdziałania korupcji, a także opis wyników stosowania tych polityk;
- d) opis procedur należytej staranności;
- e) opis istotnych rodzajów ryzyka związanego z działalnością przedsiębiorstwa, które może mieć negatywny wpływ na kwestie, o których mowa w pkt c, w tym ryzyka związanego z produktami przedsiębiorstwa lub jego relacjami ze środowiskiem zewnętrznym, w tym kontrahentami, a także opis zarządzania tym ryzykiem.

¹ Obowiązek ten dotyczy przedsiębiorstw, które w roku obrotowym, za który sporządzają sprawozdania finansowe, oraz w roku poprzednim przekroczyły następujące kwoty: 1) 500 osób – w przypadku średniego rocznego zatrudnienia w przeliczeniu na pełny etat, 2) 85 000 000 zł – w przypadku sumy aktywów bilansowych na koniec roku obrotowego lub 3) 170 000 000 zł – w przypadku przychodów netto ze sprzedaży towarów i produktów za rok obrotowy.

Należy dodać, że podobny układ treści raportu niefinansowego wskazany jest w Dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/95/UE (4).

4. Wnioski

Potrzeba wykreowania przez przedsiębiorstwa polityki raportowania niefinansowego jest oczywista; wynika to z tego, że wpływa ona na efekty realizacji celów całościowej polityki przedsiębiorstwa. Jako że polityka w zakresie raportowania informacji niefinansowych wpływa na wartość tych informacji dla ich adresatów - powinna być ujawniana podobnie jak to ma miejsce w przypadku polityki rachunkowości i sprawozdawczości finansowej. Ujawniona polityka przedsiębiorstw w tym zakresie pozwala lepiej rozumieć dane sprawozdawcze przez co przyczynia się do polepszenia jakości decyzji podejmowanych przez adresatów sprawozdań, wśród których dominują przecież podmioty z otoczenia tych jednostek będące „z założenia” w gorszej sytuacji pod względem dostępności do kluczowych informacji pozwalających na ocenę ich dokonań i perspektyw rozwojowych. To lepsze rozumienie ujawnianych informacji niefinansowych można uznać za podstawowy cel polityki raportowania niefinansowego (przynajmniej z punktu widzenia adresatów raportowanych informacji).

Polepszeniu jakości ujawnianych informacji niefinansowych na pewno sprzyjałby audyt zewnętrzny raportów niefinansowych. Jak dotychczas nie ma obowiązku w tej mierze, a praktyka tego typu jest bardzo rzadka. Badanie jakie przeprowadziło polskie Ministerstwo Finansów w 2018 r. wykazało, że wśród 123 raportów niefinansowych spółek objętych nowym obowiązkiem sprawozdawczym audyt zewnętrzny tych raportów był przeprowadzony jedynie w 3 przypadkach (5). Może to świadczyć o braku przekonania zarządów przedsiębiorstw co do potrzeby takiej kontroli lub po prostu o chęci ograniczenia kosztów wywiązania się z nałożonych obowiązków informacyjnych.

Literatura:

1. B. Pełka, *Zarządzanie przedsiębiorstwem i menedżeryzm: podręcznik dla menedżerów wszystkich szczebli*, ORGMASZ, Warszawa 1996, s. 31.
2. G. D. Smith, D. R. Arnold, B. G. Bizzell, *Strategy and Business Policy*, Houghton Mifflin Company, Boston 1985, s. 79-81.
3. *Ustawa o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r.*, Dz. U. nr 121, poz. 591.
4. *Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/95/UE z dnia 22 października 2014 r. zmieniająca dyrektywę 2013/34/UE w odniesieniu do ujawniania informacji niefinansowych i informacji dotyczących różnorodności przez niektóre duże jednostki oraz grupy*, Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej, L 330/1.
5. *Raportowanie rozszerzonych informacji niefinansowych za 2017 rok zgodnie z ustawą o rachunkowości – pierwsze doświadczenia i dobre praktyki*, Ministerstwo Finansów, Warszawa 2019.